

УДК 338.48 : 379.851

Габа М.І.,

здобувач, кафедра міжнародної економіки,
Національний університет харчових технологій, м. Київ

ЗНАЧЕННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ЯК ОСНОВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

У статті розглянуто значення бізнес-планування для ефективного розвитку сільського зеленого туризму. Розглядається доцільність його впровадження для суб'єктів господарювання у сфері сільського зеленого туризму з метою оцінити фактичні результати своєї діяльності за певний період та покращити розвиток сільського зеленого туризму. Сільський зелений туризм пов'язаний з екологічним туризмом, тому у бізнес-плані розглядаються питання екології.

Ключові слова: бізнес-план, садиба, сільський зелений туризм, підприємництво, екологія.

ЗНАЧЕНИЕ БИЗНЕС-ПЛАНИРОВАНИЯ КАК ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМА

Габа М.И.

В статье рассмотрено значение бизнес-планирования для эффективного развития сельского зеленого туризма. Рассматривается целесообразность его внедрения для субъектов хозяйствования в сфере сельского зеленого туризма с целью оценить фактические результаты своей деятельности за определенный период и улучшить развитие сельского зеленого туризма. Сельский зеленый туризм связан с экологическим туризмом, поэтому в бизнес-плане рассматриваются вопросы экологии.

Ключевые слова: бизнес-план, усадьба, сельский зеленый туризм, предпринимательство, экология.

IMPORTANCE OF BUSINESS PLANNING AS THE FOUNDATION OF RURAL GREEN TOURISM

Haba M.

The article discusses the business plan, its importance for the effective development of rural tourism. The essence of the concept of "business plan", its main sections are considered. Based on the objectives of the business plan the possibility of its implementation for enterprises in rural green tourism is considered. The business plan is an important document for the business and part of the foundation of rural green tourism which proves effective use of available resources for the development of rural tourism farmsteads in general in order to evaluate the actual results of its operations for the period and improve the development of rural tourism economy as a whole and Ukraine are determined. Rural green tourism associated with eco-tourism, so the business plan addresses environmental issues.

Keywords: business plan, estate, rural green tourism, entrepreneurship, ecology.

Постановка проблеми. В останні роки індустрія туризму зростає швидкими темпами, а сільські громади більш активно здійснюють підприємницьку діяльність у сфері сільського зеленого туризму, вважаючи його важливим засобом розвитку економіки та сфери зайнятості.

Сільський зелений туризм є особливою формою бізнесу, який передбачає готовність керівника підприємства-садиби приймати самостійні рішення і ризикувати вкладеними засобами, розвивати свій бізнес. Діяльність у сфері сільського зеленого туризму пов'язана з тим, що власник садиби повинен володіти знаннями в області організації туристичної діяльності як сфери послуг. Бізнес-план як основа підприємницької діяльності повинен передбачати всі етапи діяльності та ефективного розвитку сфери сільського зеленого туризму.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання розвитку сільського зеленого туризму розглянуто в працях вчених економістів, таких як: О.Ю. Бордун, Ю.В. Зінько, С.О. Гуткевич, Т.Ю. Лужанська, В.В. Македон, М.П. Мальська, С.С. Махлинець, М.Й. Рутинський, Л.І. Тебляшкіна та інші вчені. Деякі із них пов'язують розвиток сільського зеленого туризму з розробкою бізнес-плану.

В умовах конкуренції ефективність діяльність підприємств сільського зеленого туризму залежить від планування їх діяльності.

Мета статті. Для підвищення ефективності діяльності підприємств сільського зеленого туризму запропонувати їх бізнес-плани як основи розвитку сільського зеленого туризму.

Основні результати дослідження. Розвиток сільського зеленого туризму в сучасних умовах функціонування ринку послуг має певні особливості, які зумовлюють потребу у оновлених підходах до організації та планування бізнесу, зокрема у сфері сільського зеленого туризму. При організації підприємств сільського зеленого туризму необхідно провести аналіз стану рівня розвитку сфери сільського зеленого туризму в визначеному регіоні. З цією ціллю необхідно вивчити статистичну інформацію, умови діяльності об'єктів сільського зеленого туризму, а потім скласти бізнес-план.

Бізнес-план – це документ, в якому дано комплексне обґрунтування стратегії (програми) розвитку всіх сфер діяльності підприємства на основі її поточного та перспективного планування [5, с. 103].

Під бізнес-планом розглядають план-програму або систему планомірно організованих заходів і дій, які спрямовані на досягнення основної мети, що включає такі важливі частини: загальні цілі підприємства; шляхи досягнення даних цілей; контроль за поетапним досягненням намічених в бізнес-плані цілей та виконанням планованих показників.

Основним змістом бізнес-плану є організація підприємницької діяльності та її планування. Бізнес-план – це офіційний документ, який виконує ряд функцій, в яких комплексно розкривається його сутність. Однією з таких є функція, яка служить власнику садиби, для якого бізнес-план є можливою оцінкою фактичних результатів за визначений період.

Бізнес-план являє собою спеціальний інструмент управління, який широко

застосовується практично у всіх областях сучасної ринкової економіки незалежно від масштабів, форми власності і сфери діяльності підприємства [1, с.134].

Цільове призначення розробки бізнес-плану зазначається в тому, щоб спланувати господарську діяльність підприємства-садиби на найближчий і віддалений періоди відповідно до потреб ринку і можливостей одержання необхідних ресурсів.

Персоналом управління підприємством-садибою, бізнес-план використовується для: визначення основних проблем, які виникнуть при реалізації намічених цілей; оцінки фінансового стану підприємства-садиби; вивчення конкурентоспроможності підприємства на ринку послуг сільського зеленого туризму та екологічної безпека об'єктів сільського зеленого туризму.

Для того, щоб бізнес-план був успішним, він повинен базуватися на реальних даних. При підготовці бізнес-плану власник підприємства-садиби повинен чітко усвідомлювати й кількісно оперувати такими ключовими бізнес-категоріями як: фінанси, час, людський ресурс, маркетинг, створення туристичного продукту, реклама, канали збуту, складові якості сервісу, складові конкурентоздатності власного турпродукту та його відмінні риси від інших турпродуктів. Перед розробкою бізнес-плану потрібно визначити мету, призначення бізнес-плану та завдання. Мета пов'язана з результатом діяльності, який досягається в межах установленого періоду часу.

Структура і зміст бізнес-плану не регламентується і визначається специфікою і сферою діяльності об'єкта інвестування. Бізнес-план має певну логічну структуру (розділи) або схему систематизації, яка використовується як і у вітчизняній, так і в зарубіжній практиці і відрізняється тільки за формою подання і розташуванням частин [1, с. 137].

Бізнес-план складений для садиби – це основа ефективного управління і розвитку діяльності у сфері сільського зеленого туризму. В умовах конкуренції ефективність діяльності підприємств сільського зеленого туризму багато в чому залежить від складеного бізнес-плану, в якому визначається їх майбутня ефективність.

Розроблено бізнес-план садиби, як основного об'єкта управління сільським зеленим туризмом. Бізнес-план розробляється для реконструкції житлового будинку під садибу, який належить на правах приватної власності господарю, який займається сільськогосподарською діяльністю або зайнятий у сфері обслуговування чи соціальній сфері села. Садиба знаходиться на території Сколівського району Львівської області в смт. Славське.

Метою бізнес-плану є:

- обґрунтування рентабельності започаткування діяльності у сфері сільського зеленого туризму – реконструкції житлового будинку в сільському середовищі з подальшим її використанням як садиби;
- забезпечення мінімальних строків реконструкції та окупності об'єкту;
- вивчення кон'юнктури та умов туристичного ринку, прогноз обсягів завантаження;
- прогноз фінансових результатів бізнесу, оцінка його доцільності.

На основі аналізу нами пропонуються розробки бізнес-плану, який передбачає такі розділи:

I розділ - Мета, завдання, ідея проекту. У I розділі формулюється головна ціль діяльності, тобто таке, що докорінно відрізняє власника садиби від інших суб'єктів господарювання у сфері сільського зеленого туризму. Ця ціль повинна не тільки описувати рід діяльності садиби. Сформульовано завдання на шляху досягнення головної цілі та визначена мета бізнес-плану садиби.

II розділ - Характеристика території та місця розташування об'єкту. В цьому розділі розглядаються економічні, екологічні, демографічні характеристики регіону, оцінка рівня розвитку туристичних відносин і туристичної інфраструктури в регіоні. В даному розділі плану розглядаються загальні відомості про садибу, її розміщення і дається оцінка привабливості цієї садиби, що характеризує її потенційні переваги.

III розділ - Аналіз потенційного ринку та конкурентів. В цьому розділі проводиться аналіз і оцінка ринку туристичних послуг, в тому числі послуг сільського зеленого туризму, стан справ у галузі туризму, потенційні клієнти та місткість ринку, опис характерних рис певних турпослуг, турпродуктів, що забезпечить їм конкурентоздатність на цьому ринку.

IV розділ - Маркетинговий план. План маркетингу розробляється як самостійний розділ плану на основі моніторингу наданих в досліджуваному регіоні послуг сільського зеленого туризму. Вивчається кількість підприємств, їх доступність для відпочиваючих, прибутковість маркетингових досліджень. План маркетингу необхідний для внутрішньої організації діяльності і для контактів з можливими партнерами та інвесторами. Маркетинговий план потрібний в умовах конкуренції, росту попиту на турпродукти, турпослуги, які пропонує власник садиби. Складові частини плану маркетингу можна визначити наступним чином: визначення об'єму та каналів ринку збуту послуг сільського зеленого туризму, конкурентна, цінова, збутова та комунікаційна політика, реклама послуг, формування власного іміджу, рівень прибутку.

V розділ - Фінансовий план. Цей розділ, який складається кожного місяця на основі попередніх розділів і є головним критерієм реалізації бізнес-плану садиби. Фінансовий план складається в декілька етапів, починаючи з прогнозування і закінчуючи обґрунтуванням термінів. У цьому розділі слід відобразити: загальну потребу в інвестиціях, джерела фінансування, план прибутків і витрат, баланс грошових витрат і поступлень, термін окупності.

VI розділ - Оцінка ризиків. Обґрунтовують, наскільки ризикованим є даний вид діяльності, зокрема висвітлюють його слабкі сторони на основі класифікації можливих ризиків, ймовірність їх настання, оцінка прогнозованих збитків та основні заходи щодо управління ризиками, зокрема щодо їх нейтралізації. Дуже важливим моментом є охорона навколишнього середовища, що пов'язана з екологічними ризиками.

Екологічно вигідне географічне розташування Карпатського регіону є умовою становлення малого рекреаційного підприємництва. В сучасних умовах в Карпатському регіоні України відбувається зниження соціального та економічного стану регіону та зниження рівня життя населення, особливо сільської місцевості. Аналіз розвитку туристичної індустрії Карпатського регіону дозволяє зробити висновок що одним з пріоритетних видів туризму у сучасних умовах є сільський зелений туризм, який не

потребує великих капіталовкладень з боку держави. Це дозволяє вирішити проблему організації сільського зеленого туризму: шляхом надання туристам невеликих окремих споруд, чи номерів у сільських міні-готелях або організації проживання рекреантів у сільських будинках разом із сім'ями господарів. Активний розвиток сільського зеленого туризму в окремих районах Карпатського регіону сприятиме покращенню їх соціально-економічного стану та створенню центрів міжнародного рівня та значення.

Висновки. Запропонований на прикладі Карпатського регіону, як основного туристичного об'єкта сільського зеленого туризму, бізнес-план складає основу розвитку сільського зеленого туризму та обґрунтовує ефективне використання існуючих ресурсів садиб за для розвитку сільського зеленого туризму в цілому. Як важливий документ для ведення бізнесу, бізнес-план потрібен власникові не лише для отримання кредитів чи інвестиційних коштів, а й для досягнення більшого рівня ефективності при наданні послуг сільського зеленого туризму.

1. Гуткевич С. А. *Инвестиционная привлекательность аграрного сектора экономики : монография / С.А. Гуткевич. - К. : Изд-во Европ. ун-та, 2003. - 251 с.*
2. Лужанська Т. Ю. *Сільський туризм: історія, сьогодення та перспективи : навч. посіб. / Т.Ю. Лужанська, С.С. Махлинець, Л.І. Тебляшкіна. - К.: Кондор, 2008. – 385 с.*
3. Македон В. В. *Бізнес-планування : навч. пос. / В.В. Македон. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 236 с.*
4. Мальська М.П. *Планування туристичної діяльності : підручник / М.П. Мальська, О.Ю. Бордун. – К.: Знання, 2010. – 310 с.*
5. Мочерний С. В. *Економічна енциклопедія: у 3 т. / С.В. Мочерний. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – Т. 1. – 864 с.*
6. Покропивний С. Ф. *Бізнес-план: Технологія розробки та обґрунтування : навч.-метод. посібн. для самоств. вивч. дис. / С.Ф. Покропивний, С.М. Соболев, Г.О. Швиданенко, Л.М. Шапринська. – К.: КНЕУ, 2001. – 160 с.*
7. Рутинський М. Й. *Сільський туризм : навч. посіб. / М.Й. Рутинський, Ю.В. Зінько. – К.: Знання, 2006. – 271 с.*
8. Ясинський В. В. *Бізнес-планування: теорія і практика : навч. посіб. / В.В. Ясинський, О.О. Гайдай. – К.: «Каравела», 2006. – 232 с.*